

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 21 januari 1938 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition med förslag till tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38 gjorda framställning om anslag till utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.

(4:e avd.)

I en den 4 januari 1938 dagtecknad proposition, nr 8, har Kungl. Maj:t (punkt 1, sid. 37—40, av det vid propositionen under rubrik »Verkliga utgifter. Sjätte huvudtiteln» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag) föreslagit riksdagen att till Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

I utlåtande den 27 februari 1936 över arbetslöshetsutredningens betänkande II (statens off. utredningar 1935: 6) framlade *byggnadsstyrelsen* en femårsplan för statens byggnadsverksamhet upptagande följande utgifter:

		Kronor
1937/1938.....	omkring	3,750,000
1938/1939.....	»	12,800,000
1939/1940.....	»	14,400,000
1940/1941.....	»	10,550,000
1941/1942.....	»	5,400,000
	Summa	46,900,000.

Ehuru under ifrågavarande femårsperiod åtskilliga särdeles omfattande nyanläggningar måste förutses — exempelvis nytt centralfängelse, omkring 4,000,000 kronor, nytt sinnessjukhus, omkring 7,200,000 kronor, nybyggnader för Karolinska institutets teoretiska institutioner, omkring 5,000,000 kronor, riksarkivet, omkring 3,500,000 kronor, veterinärbakteriologiska anstalten, omkring 2,000,000 kronor, gymnastiska centralinstitutet, omkring 2,500,000 kronor, eller nybyggnader för tillhoppa omkring 24,200,000 kronor — hade, framhöll byggnadsstyrelsen, den sökt åstadkomma, att den sammanlagda medelkostnaden per budgetår ej överskredde de belopp statsverket under den senaste femårsperioden använt för byggnadsändamål av liknande slag.

I anslutning härtill anhöll styrelsen om visst bemyndigande att på förhand utarbeta förslag till sålunda avsedda byggnadsarbeten.

I sitt betänkande med utredning och förslag rörande beredskapsarbeten (Stat. off. utr. 1937: 26) har 1936 års utredning angående beredskapsarbeten erinrat om denna av byggnadsstyrelsen under år 1936 framlagda femårsplan. Enligt utredningens mening tala starka skäl för att en flerårsplan lägges till grund för den statliga byggnadsverksamheten, men utredningen framhåller tillika, att byggnadsplanen från beredskapssynpunkt icke i och för sig är det väsentliga utan fastmera de förberedande åtgärderna för arbetenas igångsättande. I anslutning härtill anför utredningen följande.

Byggnadsplanen är emellertid icke i och för sig det väsentliga ur beredskapssynpunkt. Det för krisberedskapen verkligt betydelsefulla är, att byggnadsstyrelsen, på vilken det ankommer att uppgöra arbetsplaner till företagen, får möjlighet att utarbeta ritningar och dylikt till arbeten på längre sikt. Enligt hittillsvarande ordning har byggnadsstyrelsen, såsom styrelsen utvecklats i sitt utlåtande över arbetslöshetsutredningens betänkande, ingen initiativrätt, då det gäller att föreslå arbeten och utarbeta planer till dem. I den mån framställningar om utförande av byggnadsarbeten inkomma, prövar styrelsen behovet av de ifrågasatta arbetena och uppgör i förekommande fall skisser och approximativa kostnadsberäkningar. Först sedan Kungl. Maj:t och riksdagen fattat beslut, att arbetet skall komma till stånd, samt anvisat medel, kan utarbetandet av detaljritningar, beskrivningar och definitiva kostnadsberäkningar (s. k. entreprenadhandlingar) börja. För så stora arbeten, som det här vanligen gäller, är detta självfallet rätt tidsödande — en tidrymd av 1 à 1 ½ år lär ej vara ovanlig — och försvårar i varje fall ett snabbt igångsättande. Systemet är därför icke ägnat att skapa möjligheter för en hastig utökning av den statliga byggnadsverksamheten vid en kris. Skall en sådan utvidgning vid en viss tidpunkt kunna ske, måste arbetena vara på ett helt annat sätt förberedda. Om en allmän byggnadsplan för längre tid finnes, såsom utredningen vill förorda, blir det möjligt att på ett rationellt sätt tillgodose detta krav. På grundval av en sådan plan kan nämligen bemyndigande givas byggnadsstyrelsen att utarbeta detaljförslag för arbeten viss tid framåt. Förslagen böra enligt utredningens mening utarbetas för sådan tid, att vid slutet av varje budgetår entreprenadhandlingar föreligga för de arbeten, som i planen avses för de två närmast följande budgetåren. Vid ingången av budgetåret 1937/1938 exempelvis borde sålunda bemyndigande meddelas i fråga om de arbeten, som i planen upptagits för budgetåren 1938/39 och 1939/40, vid ingången av budgetåret 1938/39 beträffande de arbeten som upptagits för budgetåret 1940/41 o. s. v. Härigenom skulle arbetena i regel kunna omedelbart igångsättas, allteftersom beslut om deras utförande meddelas.

Departementschefen har anfört bland annat följande:

Vad 1936 års beredskapsutredning anfört, vilket i huvudsak torde kunna anses vara ett uttryck för en allmänt omfattad mening, vill jag helt giva min anslutning. De utredningar, på vilka statsmakterna grunda beslut om en husbyggnads utförande, hava hittills i allmänhet icke förts längre fram än till upprättandet av skissritningar. Först sedan dylikt beslut föreligger utarbetas de s. k. entreprenadhandlingarna. Den jämförelsevis långa tid, som

i regel måste användas för entreprenadhandlingarnas utarbetande, verkar på grund härav starkt fördröjande på arbetets igångsättande. Om behov av ett statligt byggnadsarbets igångsättande behöver tillgodoses snabbt, kan detta alltså icke ske, om icke förberedelserna förts fram så långt, att entreprenad-anbud omedelbart kan införas.

Under erinran om vad chefen för finansdepartementet anför rörande särskild anslagsplan avsedd att föreläggas årets riksdag för möjliggörande av att statliga arbeten i händelse av ett konjunkturuomslag skola kunna igångsättas utan tidsutdräkt, vill jag förorda, att medel för förberedande åtgärder av här ifrågakarande slag anvisas redan under innevarande budgetår. Medelsanvisningen torde lämpligen böra ske i form av förstärkning av anslaget till utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. Det för ändamålet erforderliga beloppet uppskattar jag till 300,000 kronor.

Departementschefen har tillstyrkt ett byggnadsstyrelsens förslag om att av detta anslag på 300,000 kronor 20,000 kronor finge disponeras för en ingående och förutsättningslös prövning av statsverkets behov av lokaler i huvudstaden samt i detta sammanhang av dess behov av mark för erforderliga byggnadsföretag, vilket vore en oavvislig förutsättning för att detta synnerligen invecklade problem skulle kunna erhålla en tillfredsställande lösning.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag är att betrakta som ett led i strävandena att underlätta den statliga byggnadsverksamhetens anpassning efter konjunkturerna på ett sådant sätt, att nämnda verksamhet i möjligaste mån kan utökas snabbt vid en kris. Genom att tilltänkta, för dylikt syfte lämpliga byggnadsföretag redan på förhand väl planeras, så att även ritningar, beskrivningar och kostnadsberäkningar utarbetas, skulle en avsevärd förkortning vinnas av den tid på ett eller annat år, som eljest, enligt vad erfarenheten visat, plägar förflyta mellan beslutet om företaget och dettas igångsättning. Utarbetningen av dylika planer s. k. entreprenadhandlingar innebär självfallet icke något närmare och definitivt ståndpunktstagande till frågan huruvida, eller vid vilken tidpunkt det sålunda på förhand planlagda företaget skall komma till utförande. Denna utarbetning är emellertid kostnadskrävande. För ett byggnadsföretag med en kostnad av omkring 500,000 kronor kunna enligt uppgift utgifterna för entreprenadhandlingarna uppskattas till cirka 25,000 kronor. Redan härav framgår, att, därest någon effektiv förhandsplanläggning för dylika tillämnade byggnadsföretag skall kunna åstadkommas, medelsbehovet är av en helt annan storleksordning än som motsvaras av det belopp å 15,000 kronor, som finnes å riksstaten för nu löpande budgetår anvisat för utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.

Från dessa utgångspunkter har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag om anvisning av ett tilläggsanslag av 300,000 kronor för ändamålet. Av nämnda anslag äro 20,000 kronor avsedda för närmare utredning rörande statsverkets lokalbehov i huvudstaden och de vittseende problem som därmed äga sammanhang.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

Statsutskottets utlåtande Nr 12.

att riksdagen må till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: se under utlåtandet nr 11.
